

ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛИХ МІСТ ПОЛТАВЩИНИ: СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (НА ПРИКЛАДІ ЛОХВИЦЬКОЇ ОТГ)

О. А. Федій

fedyi.alexander@gmail.com

В. О. Нечеталюк

yv082018@gmail.com

кафедра географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

Місто Лохвиця є адміністративним центром Лохвицької об'єднаної територіальної громади, яка була створена 1 червня 2017 року на базі колишнього Лохвицького району. Нині ж воно входить до складу одного із 4 новоутворених районів Полтавської області – Миргородського. Територія Лохвицької ОТГ займає площу 817 км² і включає 1 міське поселення та 49 сільських з населенням 22 187 осіб (рис. 1).

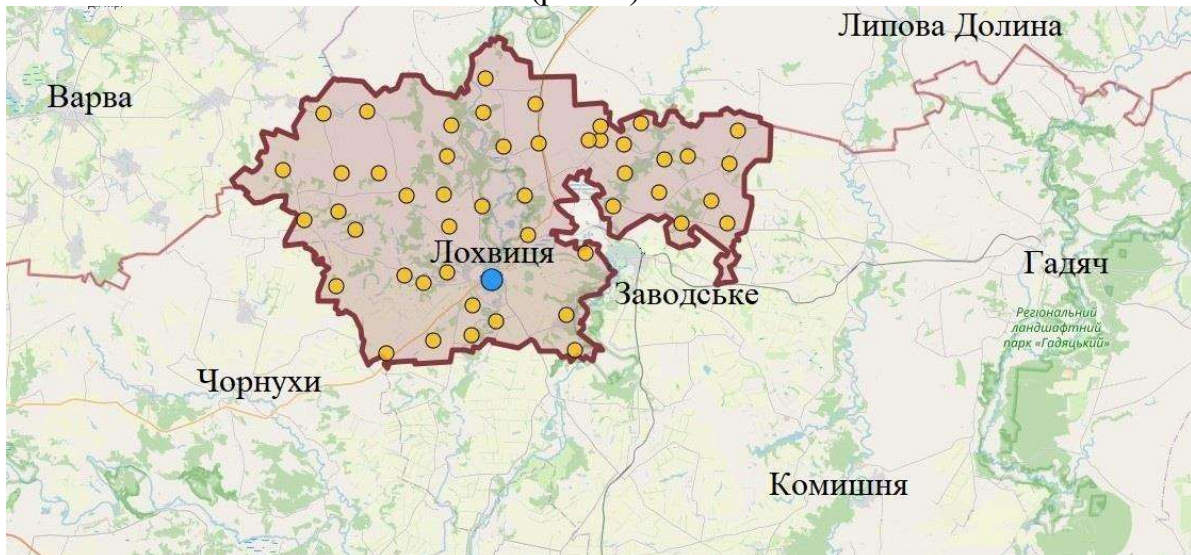

Рис. 1. Географічне положення Лохвицької ОТГ
(розроблено авторами за даними [5])

Місто розташоване від столиці м. Київ на відстані 220 км, а від м. Полтави – 180 км. Площа міста становить 30,88 км², налічується 80 вулиць та 20 провулків загальною протяжністю 82,95 км. Чисельність населення за останні роки має постійну негативну динаміку з незначним збільшенням у 2017 році (рис. 2).

Лохвиця є одним з 425 міст України і займає 307 місце за чисельністю населення в Україні. В самому центрі зберіглась ботанічна пам'ятка природи місцевого значення площею 50 га – сосновий парк, яка є улюбленим місцем відпочинку мешканців та туристів. Територією міста протікають річки Лохвиця та Суха Лохвиця, які є притоками р. Сули.

Рис. 2. Динаміка зміни чисельності населення м. Лохвиця у 2014-2022 рр, осіб (побудовано авторами за даними [5])

В Полтавській області є 6 міст, які мають статус обласного значення, а саме: Полтава, Кременчук, Горішні Плавні, Лубни, Миргород, Гадяч. Лохвиця ж належить до категорії малих міст, населених пунктів районного значення, адже нині не має важливого промислового значення і близьку перспективу подальшого економічного розвитку. В цей перелік входять також інші міста області такі як: Глобине, Гребінка, Заводське, Зіньків, Карлівка, Кобеляки, Пирятин, Хорол та Решетилівка (населений пункт набув статусу міста у 2017 році).

За час свого історичного становлення м. Лохвиця втратило свій великий потенціал для розвитку та значні перспективи. Ще на початку ХХ століття тут функціонували 6 православних церков і синагога, жіноча гімназія, комерційні училища, навчальні ремісничі майстерні, електростанція, аптека, земська лікарня, кінотеатр, Народний будинок, Товариство сільських господарств, три друкарні, цегляний і шкіряний заводи та тютюнова фабрика [2]. На той час це був важливий і перспективний економічний центр тодішньої Полтавської губернії. Він славився своєю культурою, сільським господарством, працелюбним населенням, відомими і талановитими земляками – філософом Г. С. Сковородою, кобзарем Кравченко-Круковським, композиторами І. Й. Дунаєвським та З. Й. Дунаєвським, письменником А. Ю. Тесленком та багатьма іншими видатними людьми.

На даний час в місті функціонує Лохвицьких швейний цех фабрики «Ворскла», продукція якого реалізовується по Україні та закордон. Із 6 церков зберіглась лише Благовіщенська, яка віднедавна перейшла до автокефальної помісної православної української церкви – ПЦУ, також була побудована церква Іоана Хрестителя ПЦУ. В межах населеного пункту працюють дві загальноосвітні школи та гімназія, два базові навчальні заклади – Лохвицьке медичне училище та професійне технічне училище № 27, дитячі садочки, спортивна та музична школи. Для малого міста районного значення всі підприємства та заклади відіграють містоутворюючу роль, що визначає його подальші перспективи розвитку.

Особливе значення мають заклади середньої освіти, які відображають конкретну демографічну ситуацію щодо молодого покоління м. Лохвиця. Система розселення Лохвицької МТГ у більшій мірі сформувалася саме завдяки навчальним закладам, так як на навчання і роботу приїздить значна кількість

дітей, вчителів та обслуговуючого персоналу із найближчих сіл (табл. 1). Програма «Шкільний автобус» забезпечує підвезення близько 200 дітей. Функціонування закладів середньої освіти забезпечує не тільки навчання дітей, але і створює умови для їхніх батьків. Тобто, функціонує заклад – «живе» місто.

Таблиця 1

Навчальні заклади м. Лохвиця та кількість учнів станом на 2023-2024 рр., осіб
(узагальнено за даними [1])

№	Назва навчального закладу	Кількість учнів	Кількість працівників
1	Лохвицька гімназія №1	745	118
2	Лохвицька ЗОШ I-III ступенів №2 (опорний заклад)	390	41
3	Лохвицька ЗОШ I-III ступенів №3 (опорний заклад)	209	40

Місто Лохвиця має з одного боку периферійне положення відносно обласного центру м. Полтави, а з іншого – вигідне, так як через населений пункт проходять міжобласні та загальноукраїнські пасажирські маршрути. Зокрема, проходить автомобільна дорога державного значення Р-60 Кролевець – Конотоп – Ромни – Пирятин [4]. На розвиток м. Лохвиця у перспективі впливатиме його адміністративний статус як центру об'єднаної громади. У минулому на території Лохвицького району був сформований Лохвицько-Червонозаводський промисловий вузол із переважанням галузей машинобудування, харчової та паливної промисловості. Внаслідок трансформації економіки України, роль промисловості в малих містах значно знизилася внаслідок ліквідації підприємств, порушення горизонтальних та вертикальних зв'язків між господарськими об'єктами. Малі міста Лохвиця та Заводське (до 2016 року – Червонозаводське) не стали виключенням структурних зрушень і перетворилися на окремі організаційні осередки. Крім того, внаслідок адміністративно-територіальної реформи вони стали самостійними центрами об'єднаних територіальних громад.

Місто Лохвиця є господарським осередком місцевого значення з надання соціально-культурних, медичних, комунально-побутових та інших послуг мешканцям навколишньої зони розселення, до якої входить 49 сільських поселень. В об'єднаній громаді є села з населенням менше 30 осіб: Червона Слобідка (15 осіб), Вишеньки (12 осіб), Озерне (25 осіб), Ручки (21 особа), Воля (30 особа), Червона Балка (21 особа), Зірка (20 осіб), Веселе (13 осіб), Слобідка (24 особи), Пучківщина (7 осіб), Пестичевське (26 осіб), Архипівка (22 особи), Чижі (8 осіб), Степне (8 осіб), Парницьке (9 осіб) [3]. Це означає, що у найближчій перспективі у зазначених населених пунктах відбудеться скорочення чисельності населення і вони будуть зняті з обліку.

Функціонування малих міст, зокрема Лохвиці, у майбутньому буде залежати від багатьох чинників. В першу чергу, Україна повинна перемогти у війні росію, що дасть можливість планувати стратегічне майбутнє всіх поселень. Роль малих міст, як осередків об'єднаних громад, не втратить

значення, так як на їхню долю припадає основне навантаження в організації сільської місцевості, осередків сільськогосподарського виробництва, агропереробки, зеленого туризму, наданні адміністративних послуг громадянам тощо. По-друге, демографічна політика держави повинна мати стимулюючі заходи для відновлення чисельності населення у всій Лохвицькій громаді, особливо у поселеннях, які знаходяться на межі зникнення. Такі заходи можуть бути ефективними лише при розвитку галузей промисловості, інших сфер діяльності на території громади, що можна розглядати як третій чинник. Вагомим чинником є розбудова інфраструктури, зокрема, транспортної, щоб забезпечити надання послуг населенню на якісному рівні та з мінімальними витратами часу.

Список використаних джерел:

1. Інформаційна система управління освітою в Полтавській області. URL: <https://pl.isuo.org/schools/view/id/20518>
2. Історична довідка Лохвицького району. URL: <https://lohvica-rayrada.gov.ua/istorichna-dovidka-13-14-56-05-04-2016/>
3. Лохвицька громада. URL: <https://gromada.info/gromada/lohvicka/>
4. План соціально-економічного розвитку Лохвицької територіальної громади на 2021 рік. URL: <https://lmr.gov.ua/plan-socialnoekonomichnogo-rozvitku-15-33-30-06-11-2019/>
5. Стратегія розвитку Лохвицької міської об'єднаної територіальної громади до 2028 року. Полтавська область. URL: <https://lmr.gov.ua/strategiya-rozvitku-lohvickoi-miskoi-ob%E2%80%99ednanoi-teritorialnoi-gromadi-14-15-01-04-11-2021/>

ІЄРАРХІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ СИСТЕМ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

П.В. Шуканов

parus2133@gmail.com

*кафедра туристичного та готельного бізнесу Полтавського університету
економіки і торгівлі, м. Полтава*

А.А. Шуканова

shukanova0707@gmail.com

*кафедра географії, методики її навчання та туризму Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава*

В останні десятиріччя у науковій літературі та засобах масової інформації багатьох країн світу все більше актуальними стають питання про загальнолюдські проблеми розвитку. Відповідні наукові дослідження та дискусії сприяли тому, що були виділені та класифіковані певні глобальні проблеми людства. В процесі їх вивчення особливе значення має географія та суспільно-географічні методи дослідження антропосфери в контексті взаємозв'язку «людина – суспільство – природа».

Основним ініціатором розгляду загальнопланетарних проблем людства є Римський клуб – міжнародна неурядова організація, офіційно створена у квітні 1968 року. За задумом першого президента цієї організації А. Печчеї, діяльність Римського клубу повинна привернути увагу світової, в тому числі наукової громадськості до довготривалих і гострих проблем цивілізації. У спеціальних